THE ALLOCUTIVE PERSONAL PRONOUN "YOU" LEVELLING IN ROMANIAN – A PSYCHOLINGUISTIC ANALYSIS

Mirela Aioane

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: This article analyzes the new expressive values acquired in everyday use in Romanian by the allocutive personal pronoun YOU (+ the second person singular of the verb), insisting on the use of levelling YOU, practice offering a new psychological dimension to positive politeness, sometimes brutally erasing the distance between the active and passive participants to the communicative act.

The allocutive pronoun forms represent revealing elements of the social life in a certain historical period of time. The allocutive personal pronouns are individual, subjective behaviour acts, used in certain situational and institutional contexts. Their use depends on extralinguistic, socio-economical, political and cultural factors.

In the first part of the paper, we examine the logical achievement of verbal interaction (the use of the allocutive pronoun YOU + the second person singular of the verb) in certain institutions: hosspitals, schools, universities, massmedia, social networks, while the second part of the article is dedicated to the analysys of some promotional flyers addressed to clients or to would-be clients, the potential real referents of the promotional message through which benefits are offered by some banks in Romania: BRD; Raiffeisen, ING.

Considering the western influence, generating a new linguistic and behaviour fashion, polite language proves to be highly simplified today, aiming to social levelling, especially in urban areas, equalizing which may not always be defined as symmetrical or solidary.

All type of verbal interaction supposes the existence of a locutor and of an interlocutor (who can be missing in the case of commercials or biased communication), among which a series of oppositions occur, even purposefully diminished. The assumed social, family, moral power generated by age or by professional hyerarchy tends to be fully eliminated in the contemporary society, being replaced by a horizontal, unidimensional system, generally perceived as solidary but, at the same time, frustrating. Theeing and thouing is now felt in Romania as a mark of globalization and nondiscrimination, a sign of our integration in the "civilized" world.

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

Key words: allocutive pronoun, levelling YOU, theeing and thouing, verbal interaction, positive politeness.

"Tutuiala e la modă. E semnul cordialității de gașcă, al democrației victorioase, al *sociabilității americane*. De vreme ce *you* e și tu si dumneavoastră, e musai să profităm și să ne tutuim. Dovedim astfel că suntem branșați, actuali, globalizați. Nu avem prejudecăți, nu umblăm cu discriminări și cu fasoane. Ne tutuim. Suntem de-o teapă. Prieteni. Ne-am născut ieri" (...) "De la obrăznicie la nesimțire, de la proastă creștere la dezinhibiție primară, de la aroganță la egalitarism, tutuiala acoperă un larg spectru al patologiei sociale"[1].

Raporturile interumane, uneori imprevizibile, alteori, amenințătoare, saluturile, gesturile, cererile, scuzele, refuzul, mulțumirile, felicitările, râsul, plânsul, întrebuințarea unui anumit pronume alocutiv într-un determinat moment și situație comunicațională, sunt ritualuri ale interacțiunii verbale și paraverbale, expresii ale politeții sau impoliteții, care se schimbă de la o generație la alta, generând mode noi, simboluri noi, inversând rolurile, transformând uzul curent, tradițional, prezent în mentalul colectiv. Așadar, limbajul politeții, considerat o convenție bazată pe conștiința individualității sociale, este în măsură să reflecte toate aceste fenomene.

Deși studiile de sociolingvistică arată că alegerea unei forme lingvistice de către participanții la schimbul verbal este produsul unei structuri sociale externe, totuși, mai înainte de a fi dependentă de instituții socioculturale, folosirea unui anumit pronume personal alocutiv este rezultatul subiectivității vorbitorului; este, prin urmare, un act comportamental individual.[2]

Articolul analizează câteva situații comunicaționale încercând să redea realizarea logică a interacțiunii în cadrul unor instituții: spitale, școli, universități, massmedia, rețele de socializare, fără a se constitui într-o tratare exhaustivă a recurențelor actuale ale pronumelui personal alocutiv *tu*. În partea a doua ne vom ocupa de folosirea pronumelui *tu* egalizator în pliantele promoționale existente în unele bănci din România: BRD, Raiffeisen, ING.

[1] *Andrei, Pleșu, Comedii la Porțile Orientului, București, Humanitas, 2012, pp. 77-79*
[2] *Lorenzo, Renzi, La deissi personale e il suo uso sociale, Firenze, Le lettere, 1993, p. 362*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

Alegerea formelor lingvistice, numite de Franca Orletti, "formele conflictului" și declararea apoi a *învingătorului/ învinsului* sunt operații graduale ale interacțiunii verbale dintre interlocutori.[3]

Politețea pozitivă[4] dinamizează relațiile sociale, insistă asupra elementelor care ajută la colaborare, în schimb, politețea negativă menține distanțele dintre interlocutori. Puterea socială, puterea conferită de vârstă, respectarea unei anumite ierarhii poate permite controlul si poate determina comportamentul lingvistic al interlocutorului, acesta fiind unul dintre aspectele politeții negative.

În limba română, sub influența occidentală tot mai pregnantă, ajutată și de massmedia (mai ales, de televiziune si de rețelele de socializare, la care toate grupele sociale de orice vârstă au acces), se tinde spre politețea pozitivă, ca expresie a unei egalizări sociale, cu precădere în mediile urbane și nu numai, o egalizare dorită de tineri sau care conferă iluzia tinereții perpetue și acceptată de celelalte categorii de vârstă. O adresare cu frecvență mare în mediul social solidar conduce la ștergerea valorilor semantice ale politeții, prin extinderea formei non reverențiale în interacțiunea verbală, ca marcă a structurii ideologice egalizatoare a raporturilor interumane ale societății moderne, prin folosirea formei pronominale intime "tu" reciproc, canonic, urmat de verb la persoana a doua singular și, sau, de prenumele interlocutorului.

Ne vom ocupa mai întâi de interacțiunea verbală dintre medici și pacienți, cu precădere de schimburile verbale dintre o autoritate-medicul și pacienții din azilele de bătrâni, de exmplu, interlocutorii, aflați, prin superioritatea creată de vârstă, pe o treaptă superioară medicului, dar, în mentalul colectiv, în ierarhia socială, profesională, pe o treaptă inferioară. Raportul devine asimetric, nemaiținând cont de vârstă. Astfel, apare un conflict latent, rezolvat rapid de pacient, deoarece aceste privește cadrul medical ca pe o autoritate și va adera la punctul de vedere al medicului. Raportul medic/pacient poate fi definit ca un raport de putere, un raport complex, cu atât mai pregnant, mai accentuat, cu cât interacțiunea are loc între un bărbat-medicul și o femeie, indiferent de vârstă, pacient, asistăm și în acest caz la un stereotip de gen. Pacientul va avea rolul pasiv în cadrul acestei interacțiuni verbale și comportamentale, acesta va oferi, în general, doar răspunsuri, justificări, adaptându-se discursului condus de medic.

[3] *Franca Orletti, Fra conversazione e discorso, Roma, La Nuova Italia Scientifica, 1994, pp.114-115*
[4] *Cfr. Liliana, Ionescu-Ruxăndoiu, Conversația, București, Editura ALL, 1995, p.85*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

Personalul medical, medici, infirmiere, surori medicale se adresează, în general, bolnavilor, mai ales celor tineri sau celor mai batrâni, îndesosebi celor de o condiție economică mai precară, folosind pronumele personal alocutiv *tu*, primind, în schimb, în mare parte din cazuri, *dumneavoastră*, politicos, urmat de verb la persoana a doua plural, instaurându-se un perfect raport autoritar. Poate tinde spre simetrie, în cazul în care medicul este o femeie, mai ales, tânără. În acest caz se poate ajunge la folosirea pronumelui personal alocutiv reciproc *tu-tu*. Limba română dispune de o mare varietate de forme pronominale alocutive familiare, mai mult sau mai puțin populare sau regionale precum: *mata*, *matale*, mai rar, *dumneata*, simțit astăzi mai degrabă ca ofensator în adresare. Medicul tânăr, femeie sau bărbat, se adresează, în general, bătrânilor bolnavi sau aflați în azile, cu unul din aceste pronume, urmate de verb la persoana a doua singular. Pacientul în vârstă, mai ales provenit din mediul rural, poate folosi un pronume similar, instaurând un raport solidar reciproc perfect. Alte sintagme nominale pe care un medic le poate întrebuința în adresare sunt: *mamaie, bunica, tataie, unchiul, tușa* pentru persoanele vârstnice. Toate aceste formule ritualice capătă valori afective și semnificații deosebite în interacțiunea verbală, în directă legătură cu persoana care le utilizează și care se completează cu alți indicatori lingvistici sau paraverbali, cum ar fi, pauzele, tonul vocii, întreruperile, scuzele.

Dacă medicul se consideră superior pacientului, va avea rolul activ, va conduce conversația. În cazul în care medicul este psihiatru, de exemplu, va trebui să țină cont și de alți factori care nu sunt numai clinici, cum ar fi factori psihologici, socioculturali și pacientul va fi elementul activ, medicul având rolul pasiv. Pacientul devine astfel, în noua situație comunicațională mai încrezător, mai curajos, determinând un raport mai amical, mai familiar între interlocutori.

În spitalele publice persistă o atitudine convențională, tipică contextului instituțional, deși tot mai puțin marcată; uneori folosirea unui pronume personal alocutiv intim *tu* față de un pacient poate crea disconfort acestuia, surpriză neplăcută, tulburare, neliniște, poate fi interpretat ca o jignire, mai ales dacă pacientul provine dintr-un mediu social defavorizat[5].

Raportul asimetric dintre medic/pacient apare și în maniera de a saluta; oamenii de la țară, mai modești din punct de vedere economic, salută medicii cu formula *Sărut mâna*,

[5] *Vezi și Mirela, Aioane, Forme alocutive și reverențiale în limbile romanice. Pronumele alocutive îm limbajul publicitar, Iași, Universitas XXI, 2003, p.104*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

considerată politicoasă, respectuoasă, ca o mărturie a stimei și considerației evidentei superiorități profesioanale a medicului. Formula se utilizează chiar în raportul medic-femeie / pacient-femeie, ceea ce demonstrează că într-o anumită măsură, în cadrul acestui gen de raport, medicul tinde spre egalizare, însă raportul rămâne asimetric.

În unele licee din România, chiar în clasele gimnaziale, împrumutând o manieră occidentală de adresare între profesor/elev, se cere elevilor folosirea persoanei a doua singular, însoțită de prenumele profesorului, cu precădere în clasele bilingve, unde numărul orelor de predare a unei limbi străine este mult mai mare decât în celelalte clase, cu o oră sau maxim două ore pe săptămână.[6] O situație similară, care a servit, probabil, ca model și profesorilor români, se întâlnește în Italia, în clasele primare: elevii se adresează învățătorilor cu pronumele personal intim *tu*, însoțit de prenumele acestuia, pentru a crea o atmosferă mai propice studiului, spre a reduce teama copilului care pășește pentru prima oară într-un mediu necunoscut și a-l ajuta să se exprime mai ușor, neconvențional, prin activarea politeții pozitive, care îndepărtează, în acest caz, barierele de vârstă.

Transformări importante s-au produs și în raportul profesor/student, destinate uneori la instaurarea unei relații de reciprocitate. Vechiul pronume alocutiv reverențial reciproc "dumneavoastră" folosit în mediul universitar a fost înlocuit, pe de o parte, cu pronumele *tu* nereciproc, iar, pe de altă parte, cu *tu* reciproc, simetric, solidar, familiar. Profesorul se adresează studentului întrebuințând pronumele personal alocutiv *tu*, însoțit de prenumele studentului, în cea mai mare parte din cazuri. Primește, în schimb, în general, pronumele reverențial *dumneavoastră*, raportul rămânând astfel, asimetric, prin respectarea ierarhiei profesionale și de vârstă, însă, există și situații în care raportul devine perfect reciproc. În cazul în care, din motive de rudenie sau din prietenie, un student devine mai familiar cu un profesor mai tânăr, in special, conjunctură care apare frecvent cu lectorii străini tineri care predau cursuri practice studenților de la Facultatea de Litere, folosirea în public sau în cadrul unei reuniuni, ședințe, a pronumelui personal intim, *tu*, ar putea crea neplăcere printr-o familiaritate excesivă, nepoliticoasă, neadecvată. Se va evita adresarea directă sau se va folosi o sintagmă nominala, *domnule profesor*; cadrul didactic va putea, însă, sa se adreseze studentului cu pronumele personal confidențial, evitând, totuși, prenumele acestuia. Comportamentul lingvistic familiar ajută la crearea unei complicități, bazate, în acest caz pe afinități intelectuale, înlăturând inhibițiile și prin

[6] *La Liceul "Mihai Eminescu" din Iași am constatat aceasta modalitate de adresare în clasele gimnaziale bilingve.*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

încercarea de a copia pozitiv relațiile occidentale dintre student/profesor. Se știe că în Spania, de exemplu, în universități, se folosește raportul reciproc, prin utilizarea pronumelui personal alocutiv confidențial, *usted* fiind declarat *mort.*[7]

În România, totuși, se menține raportul simetric, de reciprocitate în marea majoritate a instituțiilor de învățământ superior, prin folosirea pronumelui personal alocutiv reverențial *dumneavoastră* între student/profesor, ceea ce favorizează menținerea distanțelor între interlocutori prin existența politeții negative. Pentru a se crea, totuși, o relație mai apropiată între cadrul didactic universitar și student, se recurge, uneori, la folosirea prenumelui, alături de verbul la persoana a doua plural: *Maria, veniți, va rog, la tablă!*

Egalii de vârstă, mai ales tinerii, se relaționează mult mai rapid prin folosirea spontană a pronumelui personal alocutiv amical *tu*, chiar când se întâlnesc pentru prima dată, în cele mai variate circumstanțe: într-un magazin, client/vânzător; client/taximetrist; portar/ student; în cluburi, discoteci etc. Recent, am asistat la un schimb de replici destul de surprinzător, care, poate, acum 20 de ani nu ar fi fost posibil, între o tânără casieră de la supermarketul *Billa* și un tânăr elegant: *Îmi dai 20 de bani?*, replică primită cu nonșalanță, considerată normală de respectivul tânăr; comportamentul tinerei s-a schimbat când la rând a urmat o persoană din altă generație, ceea ce demonstrează existența unei legi nescrise între tineri, în general, și nu lipsă de politețe.

În cazul în care folosirea unui anumit pronume personal alocutiv nu este acceptată de interlocutor (în cadrul relațiilor interpersonale) putem vorbi de violarea normelor pragmalingvistice. Astfel, persoane care se cunosc de puțin timp, au vârste diferite, pot trece cu ușurință de la pronumele de politețe la cel confidențial. De cele mai multe ori schimbarea este cerută, propusă, de superiorul de vârstă (deși, în ultimul timp, nu se mai aplică mereu această regulă de conduită) sau de persona aflată într-o anumită poziție socială sau profesională pe o treaptă ierarhică superioară, instaurându-se un raport perfect solidar, reciproc. Alteori, superiorul ierarhic își arogă dreptul de a folosi față de un subaltern, chiar mai vârstnic, pronumele personal familiar *tu*, primind, însă, în continuare,

[7] *Dàmaso Alonso, La muerte del usted, apud, Norma Carricaburo, Las fórmulas de tratamiento en el español actual, Madrid, Arco Libros, S.L, 1997, p.10: "(...) Nu ne simțeam în largul nostru cu noul* ***tú****, aveam senzația că purtăm o mască. Ce plăcut era pronumele* ***usted****, ce sicer și câte nuanțe oferea! (...)* ***Tú*** *era atunci un adevărat tú. Pentru Dumnezeu, pentru familia noastră, pentru plăcuta și sedimentata intimitate. Limba este un sistem instabil; orice schimbare produsă într-un punct are o reacție corespunzătoare în alt punct iar prăbușirea pronumrlui* ***usted*** *a atras cu sine profanarea pronumelui* ***tú****" (tr.n.)*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

în schimb, pronumele personal politicos, *dumneavoastră,* situație frecvent întâlnită astăzi, mai ales, în mediul privat, dar nu numai, cu tendință de generalizare chiar în mediul universitar, ceea ce poate crea neplăcere și disconfort, fiind simțită ca un mod arogant de exercitare a superiorității oferite de o funcție sau chiar de starea materială, raportul rămânând așadar, nesolidar, asimetric, expresie a politeții negative, creatoare de frustrare.

Persoane care au studiat împreună, dar se regăsesc dupa mult timp, se pot relaționa imediat cu pronumele personal intim sau, daca în prezent ocupă funcții sociale sau profesionale diferite, deși se recunosc ca foști colegi de școală, vor folosi în adresare pronumele personal reverențial, *dumneavoastră*, raportul fiind unul reciproc, în acest caz.

În cadrul raporturilor profesionale, remarcăm folosirea unei familiarități totale în massmedia, mai ales între ziariștii de orice vărstă, prezenți la dezbateri televizate sau aflați pe teren pentru a intervieva asupra unei situații oarecare și a o prezenta publicului telespectator. Astfel, jurnaliștii se relaționează întotdeauna între ei folosind pronumele personal alocutiv *tu,* urmat de prenumele acestora: *S-o auzim pe Camelia! Buna, Camelia, ce ne spui? Ce mai e la Senat?Multumesc, Cătălin*: etc, sunt dialoguri cu care ne-am obișnuit și nu ne mai surprind. Uneori, poate, ne amintim mai degrabă prenumele unui jurnalist și nu numele său întreg. Există și mici excepții, în care un ziarist mai în vârstă este numit *maestre*, caz în care este obligatorie adresarea politicoasa, deși, poate, maestrul poate răspunde cu un pronume personal intim, adresându-se colegului de breaslă mai tânăr.

O altă lege existentă în maniera de adresare în emisiunile televizate de divertisment este folosirea permanentă a familiarității față de staruri, top-modele, creatoare de modă, artiști, cântăreți de muzică ușoară, populară, actori cunoscuti, sportivi mai ales tineri și nu numai, atitudine care generează o modă și reprezintă un fel de lecție de comportament pentru tinerii de astăzi. Moderatorul se va adresa tuturor folosind prenumele și pronumele personal alocutiv *tu,* urmat mereu de verb la persoana a doua singular. Celebrului fotbalist Gică Hagi nimeni nu i-a vorbit niciodata altfel decât extrem de familiar, deși fotbalistul este de acum un senior, adresarea presupune în acest caz ca și în cele arătate mai sus, atașament, simpatie, dragoste, prietenie, empatie cu respectiva personalitate. Este vorba despre *tu mistic*, folosit în adresarea față de persoane carismatice sau percepute ca atare de populație, în general.[8] Câteodată în această categorie pot fi incluși chiar oameni politici, de

[8]*Lorenzo Renzi, op.cit., pp. 375-376*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

obicei, tineri. A fost, pentru a oferi un exemplu, cazul ministrului Ioana Predescu[9], intervievată foarte familiar într-o emisiune televizată. Discuția mediatizată capătă mai mare expresivitate, iar personalitatea intevievată va dobândi o importantă popularitate în rândul publicului.

Fenomenul este tot mai răspândit, imitând modelele occidentale și deși este privit încă cu suspiciune, *tu* egalizator se face simțit în toate transmisiunile televizate care transmit jocuri, de exemplu. Prezentatorul se va adresa tuturor participanților folosind prenumele și pronumele personal intim, deși uneori cei mai puțini tineri răspund folosind în adresare pronumele personal de politețe, *dumneavoastră*, realizându-se astfel un raport de non reciprocitate, moderatorul aflându-se într-o situație de superioaritate față de participantul la joc. Alteori, se evită adresarea directă pentru a se evita instaurarea unei ierarhizări nepoliticoase.

Această manieră familiară de adresare, care dă uneori impresia unei întâlniri între prieteni, „la o cafea", se extinde astăzi și în emisiunile culturale, în intervievarea unui om de cultură, a unui scriitor. Recent, într-o emisiune televizată, "Garantat 100%" difuzată pe postul național TVR1, am asistat la un dialog între moderatorul Cătălin Ștefănescu si scriitorul Mircea Cărtărescu. Toată conversația referitoare la ultimul roman al scriitorului, *Solenoid*,a fost extrem de familiară, degajată, aproape intimă, ca între prieteni, scriitorul declarând la final, ca s-a simțit foarte bine, "ca la o cafea". Tema pusă în discuție era foarte serioasă, dificilă, chiar, rolul scriitorului, importanța lietraturii astăzi, cititul astăzi, explicarea unor termeni folositi de autor în ultima sa carte; dialogul a început cu salutul "Bună, Mircea/ Bună, Cătălin!" puțin ciudat, ca și cum ar fi urmat o șuetă camaraderească. Probabil, această manieră de adresare față de scriitorul Cărtărescu, a avut scopul de a-l face mai popular, mai apropiat publicului tânăr, prea puțin amator de literatură adevărată, dorința de a depăși un anumit grad de dificultate oferit de scrierile lui Mircea Cărtărescu; poate s-a dorit trezirea interesului pentru lectura ultimei cărți a autorului român, dat fiind faptul că respectiva emisiune nu este una de divertisment și este urmărită de un anumit public, restrâns, care poate include studenți, elevi, tineri, mai ușor de cooptat spre cultură, prin întrebuințarea unui comportament lingvistic tineresc.

Tu egalizator este prezent aproape exclusiv pe rețelele de socializare, ca un fel de regulă, între "prietenii" virtuali. Daca cineva folosește pronumele personal politicos în adresare este de cele mai multe ori apostrofat de interlocutorul care se simte "bătrân" și

[9] *Ioana Predescu a fost ministru al Finanțelor*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

care cere imediat instaurarea unui raport de familiaritate. De multe ori, persoane de vârstă medie acceptă să fie tutuite de cei mai tineri, chiar de necunoscuți, pentru a se simți de aceeași vârstă cu aceștia. Fenomenul aparține tendinței contemporane, care valorizează în societatea modernă, tinerețea, ca fiind o calitate în sine, un merit. Moda, muzica, modul de a vorbi și de a se îmbrăca sunt astăzi destul de importante, deoarece pot face o persoană să pară (aparența este esențială) mai tânără decât este în realitate, deși, în mare parte din cazuri, acest comportament apare ridicol și nu impune, în general, respect.

Excepțiile apar, în special, între persoane care se cunosc deja și se respectă ierarhia de vârstă sau profesională, prin utilizarea adresării politicoase.

Vom analiza în continuare câteva pliante promoționale prezente astăzi în unele bănci din România: Raiffeisen, ING, BRD, mesaje adresate clienților sau posibililor clienți, referenții potențial reali ai mesajului de promovare a unor beneficii oferite de aceste bănci.

Prezența pronumelui personal alocutiv *tu* este percepută ca expresie a amabilității confraterne, a bunăvoinței față de semeni, o punte de legătură în vederea instaurării unei apropieri amicale, calde și pline de incredere între omul necunoscut, clientul potențial, și bancă. Astfel, cele mai interesante plinate, din punct de vedere psihologic, sunt cele adresate reprezentanților vârstei a treia, pensionarilor. De exemplu, banca BRD, cu sloganul „Banca ta, echipa ta", are o serie de *Oferte senior*: "Noi iți preluăm grijile, ca tu sa rămâi cu bucuriile", iar pe fundal este reprezentat un bunic elegant, bine îmbrăcat, cu o pălărie cochetă, surâzător, alături de o fetiță, nepoata sa, mirosind un buchet de flori, o imagine idilică, un paradis oferit prietenește de bancă, greu de refuzat, deoarece folosirea adresării la persoana a doua singular presupune și un raport complice, într-o formă tinerească. Pliantul continuă în aceeași notă: "(…) pentru ca a sosit momentul să te gândești și la tine, să-ți faci timp pentru tine..(...)". "…ți-am pregătit o serie de beneficii..Vino să-ți încasezi pensia la BRD! Restul e bucurie."

În aceeași notă de optimism și încredere într-un viitor mai bun, acționează și banca Raiffeisen, care oferă pensionarilor un card de pensie cu sloganul: "Ia-ți cardul de pensie și te bucuri de mai mult timp pentru tine și cei dragi!" Sunt reprezentați doi tineri pensionari, supli, îmbrăcați modern, care emană bunăstare, bucurie, fericire, lângă doi presupuși nepoți, toți, îmbrățișându-se lângă un bancomat, iar bunicul are în mână cardul bancar. Aceste imagini idilice nu corespund întru totul situației economice a pensionarilor români, însă generează iluzia unei posibile schimbări, cu ajutorul băncii. Se remarcă din

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

nou adresarea amicală, protectoare, complice, prin prezența verbului la modul imperativ, la persoana a doua singular.

Banca ING, în schimb, folosește exprimarea indirectă sau se adresează pensionarilor cu persoana a doua plural, care poate fi înțeleasă atât ca adresare politicoasă, cât și ca pluralul lui *tu*: "100 de lei ajung la cei care înțeleg de ce e mai bine sa își aducă pensia la ING." Sau: "Dacă aduceți pensia primiți 100 de lei".

Când pliantele sunt dedicate tinerilor, tonul devine colcvial, cu expresii întâlnite în limbajul juniorilor. Astfel, cardul propus studenților "Studentocard", cu îndemnul: "Totul începe cu un sfat bun. Ca să fii un student cool, ia-ți Studentocardul"; remarcăm și anglicismul *cool*, prezent în jargonul tinerilor și nu numai. Sloganul "Dă-te cu cel mai tare card!", iar pe fundal, fotografia înfățișează un tânăr, care "se dă" cu skateboard-ul. Substantivul *studento* nu se regăsește în vocabularul limbii române, dă impresia unui termen străin, oferă o iluzie. Mai jos citim precizarea: "În plus, avem o super veste...", în care se evidențiază prefixoidul la modă *super*. "Ne vedem pe Studentbank.ro (…) un loc cool…"; *bank* este un anglism, care ne amintește de numele băncii, Raiffeisen Bank. În aceeași categorie se înscrie pliantul de la Raiffeisen "StudentTrip", unde trip este un alt anglism, care înseamnă *călătorie*: "Pornește în StudentTrip!"(…) "E momentul tău!" Imaginea ne arată doi tineri, foarte veseli, fericiți, îmbrăcați de vacanță, cu ochelari si pălării de soare, care consultă împreună o harta, invitând la a fi imitați.

Alte pliante promoționale bancare se adresează tinerilor salariați care sunt invitați să-și aducă salariile la ING, promițându-li-se multe avantaje și beneficii bănești: "Mută-ți salariul la ING și poți câștiga salriul tău pe un an de zile,, , sau "Colegul la salariu se cunoaște. Convinge-ți colegii să își aducă și ei salariul la ING!..." tonul este amical, prietenesc, sfătos, bătăios, colocvial, familiar, ca între prieteni: "Fii stăpânul salariului tău. Adu-l la ING și îl periem de taxe și comisioane pentru ca tu să te poți bucura de toți banii tăi. Si mai mult, venim cu o grămadă de avantaje".

Și BRD oferă un credit pentru călătorii tinerilor: "Creditul Work & Travel" – "Te pregătim de experiențe dincolo de granițe" , "Hai, fă-ți bagajele!", continuând apoi cu o mulțime de avantaje, sfaturi, toate într-un limbaj tineresc, cu anglicisme și mereu folosirea persoanei a doua singular a verbului la modul imperativ.

"Realizează-ți planurile pe loc, cu ING personal. Da, poți!"

Exemplele sunt foarte numeroase și pentru promisiunile oferite de cardurile de cumpărături, credite pentru casă, economii pentru căminul "tău."

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)

Tu este mereu destinatarul acestor mesaje, presupunând posibilul client, *tu = noi* care trebuie să fim convinşi prin această familiaritate excesiva, ce nu ţine cont de nicio ierahie sociala ori generaţională că o anumită bancă poate avea grija de banii noştri, asigurându-ne un viitor fără probleme, marcând, aşadar, mentalitatea epocii pe care o trăim. Este vorba de o comunicare unilaterală, care nu are un alocutor precis, oricine se poate identifica cu pronumele personal alocutiv intim. Mesajele promoţionale bancare împrumută de la publicitatea comercială stilul insidios, persuasiv, voit tineresc, jovial, oferind iluzia unei siguranţe, unei fericiri spre care aspiram cu toţii. Astfel de sloganuri pot crea frustrări, dar, în cea mai amre parte din cazuri, sunt beneficie din punct de vedere psihologic, dăruind posibilitatea evadării din lumea reală. Dat fiind că sunt foarte numeroase, pot cădea în desuetudine şi trebuie frecvent schimbate, transformate, conform modei momentului, trezind mereu interesul clientului.

Sub influenţa occidentală, generatoarea unei noi mode lingvistice şi comportamentale, limbajul politicos se dovedeşte astăzi mult simplificat; *TU egalizator* este astăzi o practica care redimensionează psihologic politeţea pozitivă, ştergând cu brutalitate distanţele sociale şi nivelând voit ierarhiile.

Tutuiala este simţită actualmente în România ca o marcă a globalizării, a non discriminării, a integrării noastre în lumea"civilizată": "Ne scufundăm în omogenitatea lui tu, iar tu evoluează semantic spre nimeni. Nu ne-ar strica un pic de ştaif. Nu ne-ar prinde rău o scurtă epidemie de politeţe", spunea foarte plastic Andrei Pleşu, în eseul[10] amintit mai sus şi care ne-a servit ca punct de plecare în acest demers.

Bibliografie:

Carricaburo, Norma, *Las fórmulas de tratamiento en el español actual*, madrid, Arco Libros SL, 1997

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Conversaţia*, Bucureşti, Editura ALL, 1995

Orletti, Franca, *Fra conversazione e discorso*, Roma, La Nuova Italia Scientifica, 1994

Pleşu, Andrei, *Comedii la Porţile Orientului*, Bucureşti, Humanitas, 2012

Renzi, Lorenzo, *La deissi personale e il suo uso sociale*, Firenze, le lettere, 1993

Jurnalul Naţional, 19 februarie 2004

Pliante promoţionale ale băncilor Raiffeise, ING, BRD, 2016

[10] *Eseu publicat în Jurnalul naţional, 19 februarie 2004*

BDD-V4006 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:04:05 UTC)